9 клас
Українська мова

Стрембицька Л.А.

ТЕМА:
”Складнопідрядні означальні та з’ясувальні речення”

МЕТА:

формувати уміння розпізнавати складнопідрядні речення з підрядними означальними та з’ясувальними частинами; розвивати активне мислення, спонукати до пошукової діяльності; виховувати бажання самовдосконалюватися, повагу до філософської спадщини Г.Сковороди.

Збери всередині себе свої думки і в собі самому шукай справжніх благ. Копай всередині себе криницю для тої води, яка зросить і твою оселю, і сусідську.

Г.Сковорода

Складне речення
Сполучникове
Безсполучникове
Складносурядне
Складнопідрядне
Із означальною підрядною частиною
Із з’ясувальною підрядною частиною
Із обставинною підрядною частиною

СПР із підрядною означальною частиною

- Підрядна частина виражає ознаку предмета чи особи, названої в головному реченні.
- **Відповідає на запитання який? чий? котрий?**
- Підрядна частина знаходиться у будь-якій позиції.
- **Приєднується сполучними словами: хто, що, який, чий, котрий, де, коли, як; сполучниками: що, ніби, мов, наче і под.**

СПР із підрядною з’ясувальною частиною

- Підрядна частина з’ясовує, пояснює, доповнює в головній частині значення дієслова-присудка.
- **Відповідає на питання непрямих відмінків.**
- Підрядна частина знаходиться переважно після головної.
- **Приєднується сполучними словами: хто, який, чий, котрий, де, коли, як; сполучниками: що, ніби, мов, наче, неначе і под.**

Бліц-опитування

- Сковорода у своєму щоденному житті втікав від світу, і світ ловив його, та не спіймав.
- У такий спосіб утверджував себе як людину, що живе за вимогами і правилами своєї філософії.

Гра “Хто швидше?”

1. Щоб мати змогу займатися самоосвітою і творчістю Григорій Сковорода оселився у селі Коврай на Переяславщині.
2. Його колишні колеги по академії, що стали ченцями Києво-Печерської лаври, закликали: “Доволі блукати по світу! Час причалити до гавані”.
3. Сковорода відповів, що не може затулити ризою своє серце від світу.

1. Щоб мати змогу займатися самоосвітою і творчістю Григорій Сковорода оселився у селі Коврай на Переяславщині.
2. Його колишні колеги по академії, що стали ченцями Києво-Печерської лаври, закликали: “Доволі блукати по світу! Час причалити до гавані”.
3. Сковорода відповів, що не може затулити ризою своє серце від світу.

“Мозковий штурм”

Не все те отрута, що неприємне на смак. Філософ стверджував, що з усіх утрат утрата часу найтяжча.

Не може не блудити нога твоя, коли блудить серце. Коли ти твердо йдеш шляхом, ти щасливий.

Відповідь

Не все те отрута, що неприємне на смак. Філософ стверджував, що з усіх утрат утрата часу найтяжча.

Не може не блудити нога твоя, коли блудить серце. Коли ти твердо йдеш шляхом, ти щасливий.

Сполучники підрядності	Сполучні слова
Що, щоб, як, якщо, наче, неначе, ніби, мов, мовби, коли, доки, бо, тому що, для того щоб та ін.	Займенники: хто, що, який, чий, котрий,скільки; прислівники: де, як, коли, куди, звідки
Не є членами речення	**Є членами речення**
Не падає логічний наголос	**Падає логічний наголос**
Не відповідають на запитання	**Відповідають на запитання**

Робота з текстом

1) Прочитайте виразно текст.
2) Визначте тему, головну думку.
3) До якого стилю належить цей текст?
4) Назвіть складнопідрядні речення.

Григорій Савич Сковорода – найвидатніша постать у культурному й літературному житті України XVIII століття. Він був всебічно обдарованою людиною: філософом, мислителем, письменником, музикантом, педагогом, знавцем античності й середньовіччя, володів кількома мовами.

Його поетична і прозова творчість є органічним складником нового письменства, яке розвивало гуманістичні, демократичні ідеї. Григорій Сковорода створив власну філософську систему, в якій розробив теорію пізнання. У першому філософському творі «Вхідні двері до християнського доброчестя» вчив, що пізнання себе – це пізнання добра і зла.

Алгоритм синтаксичного розбору

1.Укажіть вид речення за метою висловлювання та за інтонацією

- розповідне
- питальне
- спонукальне
- неокличне
- окличне

2.Доведіть, що речення складнопідрядне, визначте граматичні основи

3.Визначте вид підрядної частини

- означальна
- з’ясувальна
- обставинна

4.Визначте засоби зв’язку між частинами

- сполучник
- сполучне слово

5.Накресліть схему речення

Мовознавче дослідження

Ми познайомилися з філософською працею Г.Сковороди, яка була написана під час викладання у Харківському колегіумі.

Ми познайомилися з філософською працею Г.Сковороди, написаною під час викладання у Харківському колегіумі.

Творче конструювання

1) При дорозі сидів чоловік, якого називали філософом.
2) Сковорода з першого разу звернув на себе увагу диригента півчої капели, і негайно був прийнятий до хору, який славився на всю Російську імперію.
3) Через рік Сковороду було введено до складу комісії, яку відіслали в торгових справах за кордон.
4) Дуже популярними є афоризми письменника, якими користується не одне покоління українців.
5) Сучасні українські науковці, які працюють у галузі філософії, використовують здобутки Г.Сковороди.

Робота в парах

Підібрати афоризми Г.Сковороди, які б відповідали наступним схемам.

1) [ ], (хто).

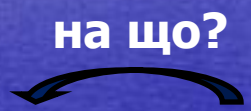

2) (Що), [на те].

3) [ ], а [ ].

4) (Кому), [тому].

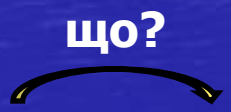

5) [те, (чого),].

6) [ ], але [ ].

Пізнати себе - це...

Домашнє завдання

Написати монологічне висловлювання на тему: **“Григорій Сковорода – великий філософ”** , використати складнопідрядні речення. (5-7 речень)